

OV KSČM DOMAŽLICE

Ukrajinská krize: příčiny, průběh, význam

Miloslav Ransdorf (HaNo, 1. 9. 2014)

Mistři diplomacie učili, že je třeba pracovat s alternativami a nesázet jen na jednu možnost. Ruská federace to v případě Ukrajiny nedodržela a jejím jediným tamějším »koněm« byl do února 2014 prezident Viktor Janukovyč. Západ oproti Rusku pracoval variantně a nastolení prozápadního režimu na Ukrajině je jeho úspěchem.

Janukovyč se přitom pokoušel o různé kombinace a hry, například zpočátku pustil do politické hry stranu Svoboda Oleha Ťahnyboka. Očekával, že ruský východ bude tímto radikálním nacionalistou vyděšen natolik, že tím víc bude hlasovat pro Janukovyče (byla to naprosto stejná hloupost, jako když se Mitterand pokusil využít Le Pena nebo Kreisky Haidera). Myslel si, že může současně hrát se Západem i s Ruskem a oba obehrát. Nepochopil, že jde o všechno, a zastavil čištění Majdanu v domnění, že se s Američany nějak dohodne o »své« miliardě. Janukovyč nereagoval na bankovní krizi (2011), ani na průmyslovou krizi (2012), která odstartovala střety mezi oligarchy. Ti zahájili boj mezi sebou o to, komu se podaří otevřeně převzít moc. Což se jim podařilo.

Janukovyč poskytl oligarchům mnohé

Přitom nelze říci, že by se za Janukovyče oligarchům nedařilo. V roce 2010 bylo na Ukrajině osm dolarových miliardářů, o rok později jich už bylo 21! Hlavními sponzory Janukovyče byli Rinat Achmetov (jeho majetek se odhaduje na 16 miliard dolarů) a Dmytro Firtaš. Achmetov se věnoval kontrole vlády a Firtaš kontrole prezidentovy administrace.

Rinat Achmetov podnikal zejména v oblasti hutnictví. V krizi hodně ztratil, ale při převratu sehrál klíčovou roli: dal pokyn, aby jím kontrolovaná třetina poslanců Strany regionů přešla k majdanistům. Do jeho skupiny patří vlivní podnikatelé Kolesnikov, Kljujevové nebo Ivaňuščenko. V oligarchické struktuře hrála svou roli také Janukovyčova rodina. Kontrolovala celní záležitosti, zemědělství, infrastrukturu.

Ve srovnání s jinými oligarchy byl Janukovyč »chudák«, ale měl velkou moc a z ní čerpal ekonomické výhody. Janukovyč poskytl oligarchům nové možnosti i tím, že zlikvidoval zbytky sociálního státu, který rozvraceli všichni předchozí prezidenti od Kravčuka přes Kučmu až po Juščenko. Janukovyč sociální stát dorazil.

Další významný hráč je Dmytro Firtaš. Představuje Rosukrenergo, energetiku a chemii. Chemie patřila mezi obory, které v průmyslové krizi 2012 utrpěly nejvíce. Je hlavním partnerem Rothschildů na Ukrajině. Jeden z jeho hlavních rádců je Robert Shetler-Jones, spolupracovník MI6 (britská tajná služba), která hraje v britském byznysu velkou roli.

Kolomojskij

Dnes do popředí vystupuje skupina Privat, kterou vede dněpropetrovský gubernátor Ihor Kolomojskij (jeho partnerem je další známá postava Alexandr Bogoljubov). Je dávným přítelem Berezovského, kterého dobře známe z Jelcinových časů. Majetek Kolomojského čítá tři miliardy dolarů, patří mu asi 200 podniků, kontroluje 40 procent akcií Ukrnafty. Velkou roli hraje i jako vlastník řady sdělovacích prostředků. Kolomojskij se otevřeně hlásí ke svému židovství, podporuje chasidy,

chabbat a je hlavním sponzorem Dněpropetrovské židovské obce. Vlastní klub Dněpr v Dněpropetrovsku, kyjevský Arsenal a klub Hapoel v Tel Avivu. Ve vedení ukrajinského fotbalu se sešli Kolomojskij jako viceprezident a Surkis, vlastník kyjevského Dynama, který je prezidentem svazu. Média informují o tom, že Kolomojskij má široké styky, jdoucí až do kriminální sféry. Hodně se zajímal o masivní nákup nemovitostí v Sevastopolu. Sponzoroval kdekoho: Juščenka, Tymošenkovou, Klička, ale také ultranacionalistu a fašistu Oleha Ťahnyboka. Kolomojskij přehlíží riziko antisemitismu, protože Ťahnybok je hlavně protiruský. Za připomenutí stojí i fakt, že Kolomojskij vyzbrojil čtyři pluky, které jsou najímány na nejhorší práce »trestné operace«. V jednom z článků jsem psal i o Pinčukovi, do jehož skupiny patří Tihipko a Jaceňuk. Pinčuk pro převrat v Kyjevě poskytl svá média a je těsně spojen s Američany i s britskou rozvědkou MI6.

Další bohaté a vlivné skupiny obchodují se zbraněmi, některé i s narkotiky. Mezi desítkami lidí, o kterých se v této souvislosti mluví, vynikají Vadim Rabinovič (občan Izraele, Ukrajiny a Maďarska), Sergej Maksimov a rodina Děrkačů (starší z Děrkačů, Leonid Děrkač, býval šéfem SBU - Ukrajinské bezpečnostní služby). Viktor Rabinovič zase zaujal tím, že masivně podporuje stranu gayů a lesbiček »Raduga« a kyjevské feministky ze skupiny Femen. Je dokladem toho, že mezi židovskými skupinami není jednota, ale spory. Židovské skupiny nemají jednotné centrum. Mezi těmi, kteří podporují chasidy, chabbat, a těmi, kteří jsou orientováni světsky, existují konflikty. Jako ilustrace židovských rozporů mohou posloužit dohady okolo Památníku v Babím jaru: Kolomojskij chce, aby tam byla synagoga a všechna kultovní zařízení, ale Nachmanovič to odmítá s tím, že to má být čistě laická a světská záležitost. Kolomojskij vytvořil roku 2011 Evropský židovský parlament, který měl zasedat v Evropském parlamentu, a přiklání se k chasidům a chabbatu. Skupina Moševič Slavy Kantera je tvrdě světská a chasidismus nepřijímá. Chabbat má jako svého podporovatele Kolomojského, ale v prezidentských volbách podporoval Janukovyče. A Kolomojskij byl ostře proti Janukovyčovi.

Janukovyč byl mimořádně chamtivý a mimořádně hloupý. Proti moci oligarchů se mohl opřít o občany a drobné podnikatele, ale jeho skupina ostře zvýšila daně nejen středním podnikatelům, ale i živnostníkům a drobným (i nejdrobnějším) podnikatelům. »Rodině« bylo nutno platit 60 procent! Mnozí z těch, kteří protestovali na Majdanu, tam šli právě z těchto finančních důvodů. A pak, že Marx s Engelsem zastarali. V revolučním roce 1848 vousatí pánové napsali, že teď už víme, jakou roli hraje v revolucích (ale i v převratech všeho druhu) hloupost, a jak ji darebáci mohou využívat.

Co chce Porošenko?

Petro Porošenko vyhrál květnové prezidentské volby i díky slibu, že do týdne ukončí válku. Tu válku, kterou většina Ukrajinců nejen odmítá, ale přímo nenávidí. Jenže válka nadále trvá. Porošenko zkusil hrát hru s příměřím, jenže fanatici, demonstrující před prezidentskou správou, ho donutili, aby 28. června vyhlásil pokračování války. Tu Ukrajinci nechtějí, ale vláda vyhlásila už třetí mobilizaci. Hnutí Antivojna, za které mluví charismatická Viktorija Šilovová, má stále víc stoupenců. Kyjevská vláda zahájila trestní stíhání údajně tisícovky dezertérů. Ztráty ukrajinské armády na technice i lidech jsou veliké, ale odpovědné kruhy se snaží je skrývat. I tak, že má být rušeno vysílání ruských televizních kanálů.

Petro Porošenko chce ve válce dosáhnout přeskupení sil a změny taktiky. Základem té »nové« taktiky je roztříštění sil protivníka do izolovaných ostrůvků, které by se daly obklíčit. Jinak se na taktice boje nic nezměnilo. Protože ukrajinská armáda není dobře vycvičená pro boj v terénu muže proti muži, využívá své převahy v technice a provádí dělostřelecké bombardování čtvrtí města. Systematicky likviduje infrastrukturu, tedy zásobování vodou, elektřinou, sklady potravin, obchody. V pásmu bombardování se ocitly školy i nemocnice. Dne 19. srpna se dokonce objevila zpráva o zásahu mateřské školky. Lidé, kteří nemají kam odejít, se uchylují do sklepů a podzemních prostor. Ukrajinci vsadili na svá děla ráže 152 mm a bombardují o sto šest. Jsou to česká děla a ukrajinské armádě je údajně dodali Poláci, kteří jsou v celé krizi mimořádně aktivní.

Porošenko si od přeskupení sil slibuje, že dobude město Doněck, vztyčí tam vlajku a uspořádá vojenskou přehlídku, čímž uspokojí nacionalisty. Hodlá ještě zesílit taktiku, která byla uplatněna v Luhansku - obyvatelstvo vyhladovět, zničit žízni, nedostatkem léků a způsobit humanitární katastrofu. Doněck ale na rozdíl od Luhansku má řeku a dostatečné zásoby vody. Vždy, když se ukrajinské armádě nedaří, přijde mediální úder: Ukrajinci tvrdí, že do Luhanska dorazilo 1200 ruských vojáků s technikou. Důkazy žádné. Stejně jako to bylo v případě údajné palby na konvoj běženců. Co se týče hrátek kolem humanitárního pomoci z Ruska, ty jsou už vysoce trapné.

Zcela neuvěřitelná se mi zdála zpráva, kterou z ukrajinských armádních zdrojů převzala ruská televize *Vesti/Rossija 24*: průměrný počet nalétaných hodin nových pilotů ukrajinského letectva je prý 16, slovy šestnáct! Přitom minimální počet hodin, který se v této armádě požaduje, je desetinásobný, tedy 160. Dlouho jsem váhal, zda mám tuto informaci uvést, protože pokud by to byla pravda, ukazovalo by to na neskutečnou mizérii ukrajinských ozbrojených sil a na jejich vysoké ztráty.

Nedávno se stal zajímavý incident. Z ukrajinské armády dezertovala skupina vojáků do Ruska. Rusové chtěli zprostředkovat jejich setkání se západními novináři. Novináři zájem měli, ale jejich redakce to odmítly a svým novinářům to v podstatě zakázaly. Je to zajímavý doklad toho, jak média v tomto konfliktu fungují. Jedna strana - usové - je vždycky vinna. Rusové ty vojáky vrátili zpátky. Dozvíme se někdy, jaký je jejich osud?

Minsk jako naděje?

Na jednání o ukrajinské krizi v Berlíně, které se účastnili ministři zahraničních věcí (za Ukrajinu Pavlo Klimkin, za Ruskou federaci Sergej Lavrov a za Německo Frank-Walter Steinmeier), bylo dosaženo velmi mírného pokroku. Více se dalo očekávat od schůzky v Minsku, kde se setkali šéfové zemí Celního svazu (Ruska, Kazachstánu, Běloruska) s Petrem Porošenkem. Na jednání byla i Catherine Ashtonová a komisař pro energetiku Günther Oettinger. Ukrajinská krize začíná ohrožovat i Evropskou unii, nejen nepřímo prostřednictvím sankcí, ale i přímo, ve věci dodávek energií. Bulhaři sice zmrazili věc South Streamu, který by v případě dokončení Ukrajinu zbavil vydíracího potenciálu, ale hledají se i jiná řešení. Premiér Jaceňuk není spolehlivý partner.

Hádky kyjevských bossů

V Kyjevě se začínají bossově hádat. Na jednání v parlamentu došla ministru vnitra Arsenu Avakovovi trpělivost s nedisciplinovaným Pravým sektorem a kritizoval ho. Na to konto pohrozil Dmytro Jaroš, že stáhne svých asi sedm tisíc stoupenců z fronty a nařídí, aby táhli na Kyjev. Obvinil Avakova z kontrarevolučního jednání a žádal, aby na ministerstvu vnitra došlo k politické očištění (polopaticky – chce tam dosadit svoje lidi). Jaroš následně pochod na Kyjev odvolal s tím, že prý jeho požadavkům vláda částečně vyhověla.

O co jde? O lustrační zákon. Očista má být plošná a ukrajinský lustrační zákon má být tvrdší než ten český. Lustrace ukrajinské obyvatelstvo jistě hodně zajímají, zvláště když ceny všeho letí nahoru. Například pekárny v Kyjevě zdražovaly v dubnu a nyní budou ceny pečiva opět zdražovat o 20 procent. Ukrajina také zavedla hospodářské sankce proti Rusku, což se v její situaci jeví jako špatný vtip. Vyplašený premiér Arsenij Jaceňuk v závěrečném projevu jednání pravil, že sankce budou jako bumerang, ale že peníze, o které Ukrajina přijde, nejsou ničím v porovnání s cenou krve vlastenců, kteří ji na východě prolévají za Ukrajinu.